

Cách mạng Tháng Tám - Cuộc cách mạng vì quyền con người, vì quyền sống, quyền mưu cầu hạnh phúc

09:08 19/08/2025

Thắng lợi của cuộc Cách mạng Tháng Tám không chỉ là bước ngoặt lớn lao chấm dứt ách thống trị thực dân-phong kiến mà còn là một cuộc cách mạng vì con người - vì quyền sống, quyền tự do, quyền mưu cầu hạnh phúc.

Cách đây tròn 80 năm, cuộc Cách mạng Tháng Tám năm 1945 đã đi vào lịch sử dân tộc như một khúc tráng ca rực rỡ nhất của lòng yêu nước, của ý chí quật cường và khát vọng độc lập, tự do của dân tộc.

Phong trào Xô Viết-Nghệ Tĩnh, đỉnh cao của cao trào cách mạng 1930-1931 tuy thất bại nhưng đã chứng tỏ tinh thần oanh liệt và năng lực cách mạng của nhân dân lao động Việt Nam, là cuộc tổng diễn tập đầu tiên cho thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám năm 1945. (Ảnh: Tư liệu TTXVN)

Thắng lợi của cuộc Cách mạng Tháng Tám không chỉ là bước ngoặt lớn lao chấm dứt ách thống trị thực dân-phong kiến mà còn là một cuộc cách mạng vì con người - vì quyền sống, quyền tự do, quyền mưu cầu hạnh phúc.

Đó là thắng lợi mở ra kỷ nguyên mới: kỷ nguyên của độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Từ đó, con người trở thành trung tâm, mục tiêu và động lực của mọi tiến trình cách mạng và chiến lược phát triển đất nước.

Cuộc cách mạng giải phóng con người

Trước năm 1945, nhân dân Việt Nam sống trong đêm dài nô lệ, bị áp bức bởi chế độ thực dân Pháp và phátxít Nhật, đồng thời chịu sự kìm kẹp của chế độ phong kiến mục nát.

Người dân không có bất cứ quyền hành gì: không quyền bầu cử, ứng cử; không quyền tự do ngôn luận, tín ngưỡng; thậm chí quyền sống cũng không được bảo đảm. Cái đói, cái rét, sưu cao thuế nặng và các cuộc khủng bố đàn áp liên tiếp diễn ra.

Trong bối cảnh ấy, sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam năm 1930 và đặc biệt là sự lãnh đạo sáng suốt của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khơi dậy tinh thần dân tộc, đặt nền móng cho cuộc cách mạng vĩ đại của Nhân dân ta.

Nhân dân lao động Thủ đô thực hiện cổ động cho ngày Tổng tuyển cử đầu tiên. (Ảnh: Tư liệu TTXVN)

Thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám năm 1945 là kết quả tất yếu của một quá trình chuẩn bị lâu dài, công phu và toàn diện - nhưng trên hết, đó là sự trỗi dậy của hàng triệu con người đã từ thân phận nô lệ đứng lên chiến đấu để làm chủ vận mệnh quốc gia, làm chủ cuộc đời mình.

Ngày 2/9/1945, tại Quảng trường Ba Đình lịch sử, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Chính phủ lâm thời đã trình trọng tuyên bố trước toàn thể quốc dân và thế giới: “Nước Việt Nam có quyền hưởng tự do và độc lập và sự thật đã thành một nước tự do, độc lập. Toàn thể dân tộc Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần và lực lượng, tính mạng và của cải để giữ vững quyền tự do, độc lập ấy.”

Bản Tuyên ngôn Độc lập vang lên như một bản cáo trạng đanh thép với chế độ thực dân-phong kiến, đồng thời là lời khẳng định hùng hồn về quyền con người, quyền sống và quyền hạnh phúc của mỗi người dân Việt Nam.

Cuộc cách mạng vì quyền sống và phẩm giá con người

Điểm nổi bật của Cách mạng Tháng Tám là đã giải quyết một cách căn bản và triệt để quyền sống của con người. Từ chỗ bị đẩy đến bờ vực diệt vong bởi nạn đói năm 1945 khiến hơn 2 triệu người chết, nhân dân ta đã giành lại quyền làm chủ quê hương đất nước, quyền tồn tại, quyền được sống trong một xã hội công bằng, bác ái thực sự. Cách mạng không chỉ làm thay đổi vận mệnh dân tộc mà còn thay đổi số phận từng con người.

Dưới chính thể Dân chủ Cộng hòa đầu tiên ở Đông Nam Á, lần đầu tiên người dân được gọi là “công dân,” được hưởng quyền và nghĩa vụ như nhau trước pháp luật.

Sáng 2/9/1945, tại Quảng trường Ba Đình lịch sử, Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc Tuyên ngôn Độc lập, khai sinh nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, khẳng định trước quốc dân đồng bào và toàn thế giới: “Nước Việt

Nam có quyền hưởng tự do và độc lập, và sự thực đã thành một nước tự do và độc lập. Toàn thể dân Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần và lực lượng, tính mệnh và của cải để giữ vững quyền tự do và độc lập ấy.” (Ảnh: TTXVN)

Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định: “Chính phủ ta là Chính phủ của dân, do dân và vì dân.” Trong những ngày đầu giành độc lập, dù đất nước bộn bề khó khăn, Chính phủ lâm thời vẫn ban hành nhiều chính sách nhân đạo: xóa bỏ sưu thuế, tổ chức cứu đói, cải cách hành chính, thực hiện khoan thư sức dân.

Nền dân chủ cộng hòa non trẻ đã tiến hành các cuộc bầu cử phổ thông đầu phiếu, thực hiện quyền bầu cử, ứng cử cho mọi tầng lớp Nhân dân.

Đặc biệt, việc phụ nữ Việt Nam được quyền bầu cử và ứng cử ngay từ năm 1946 là một bước tiến vượt bậc, trong khi ở thời điểm đó, nhiều quốc gia trên thế giới, kể cả ở phương Tây, vẫn còn đang giới hạn hoặc chưa công nhận đầy đủ quyền này cho phụ nữ.

Cách mạng Tháng Tám thực sự là bước đại nhảy vọt trong lịch sử phát triển xã hội Việt Nam, từ xã hội phong kiến lạc hậu sang xã hội dân chủ hiện đại, đặt nền móng cho Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Khơi dậy khát vọng tự do, hạnh phúc trong mỗi người dân

Độc lập dân tộc là điều kiện tiên quyết, nhưng tự do, hạnh phúc mới là đích đến cuối cùng. Trong bản Tuyên ngôn Độc lập năm 1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trích dẫn Tuyên ngôn Nhân quyền của Mỹ và Pháp, nhấn mạnh: “Tất cả mọi người đều sinh ra có quyền bình đẳng. Tạo hóa cho họ những quyền không ai có thể xâm phạm được; trong những quyền ấy, có quyền được sống, quyền tự do và quyền mưu cầu hạnh phúc.”

Ngôi nhà mới đang được gấp rút hoàn thành từ chương trình 'xóa nhà tạm, nhà dột nát' của gia đình chị Đinh Thị Xuyên, dân tộc Mường, xã Lai Đồng, tỉnh Phú Thọ. (Ảnh: Tạ Toàn/TTXVN)

Điều đó cho thấy Cách mạng Tháng Tám không chỉ mang tính dân tộc mà còn thấm đẫm tinh thần nhân văn, nhân quyền. Từ sau thắng lợi vĩ đại ấy, khái niệm “hạnh phúc” đã trở thành một mục tiêu hiến định trong mọi giai đoạn phát triển đất nước.

“Độc lập-Tự do-Hạnh phúc” chính là ba giá trị cốt lõi làm nền tảng cho mọi tư tưởng và hành động của mỗi người dân Việt Nam.

Trong suốt 80 năm qua, từ kháng chiến đến xây dựng hòa bình, từ thời bao cấp đến thời kỳ đổi mới và hội nhập quốc tế sâu rộng, mục tiêu “vì con người” luôn là sợi chỉ đỏ xuyên suốt trong đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước ta.

Đó là lý do vì sao mà trong mọi hoàn cảnh, bất chấp chiến tranh tàn phá, thiên tai khốc liệt hay biến động kinh tế toàn cầu, Việt Nam vẫn luôn nỗ lực (và trên thực tế đã đạt được nhiều thành tựu to lớn) nâng cao chất lượng sống, phát triển giáo dục, chăm sóc sức khỏe Nhân dân, giảm nghèo bền vững và bảo đảm an sinh xã hội.

Kiên định mục tiêu phát triển vì con người, vì hạnh phúc nhân dân

Tiếp nối tư tưởng “lấy dân làm gốc” của Cách mạng Tháng Tám, Đảng và Nhà nước ta luôn xác định con người là nền tảng, là mục tiêu và là động lực của sự nghiệp phát triển bền vững.

Quá trình xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật không ngừng được đẩy mạnh với trọng tâm là bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân. Hiến pháp năm 2013 đánh dấu bước tiến quan trọng về lập hiến, khi lần đầu tiên có tới 36 điều quy định trực tiếp về quyền con người và quyền công dân.

Trên cơ sở đó, hàng loạt đạo luật chuyên ngành như Bộ luật Dân sự, Hình sự, Luật Trẻ em, Luật Bình đẳng giới, Luật Người khuyết tật... đã được ban hành, sửa đổi, bổ sung, nhằm cụ thể hóa các quyền theo hướng ngày càng toàn diện, phù hợp với thực tiễn trong nước và chuẩn mực quốc tế.

Cùng với việc hoàn thiện pháp luật, Việt Nam đã đạt được nhiều kết quả tích cực trong bảo đảm quyền con người trên thực tế. Hệ thống an sinh xã hội được mở rộng về phạm vi và nâng cao về chất lượng.

Niềm vui của trẻ em vùng cao khi chơi cùng bạn bè. (Ảnh: Phan Tuấn Anh/TTXVN)

Tính đến cuối năm 2024, cả nước có 95,52 triệu người tham gia bảo hiểm y tế, chiếm 94,2% dân số; hàng trăm nghìn hộ nghèo, hộ cận nghèo, người có công với cách mạng đã được hỗ trợ về nhà ở. Các chỉ tiêu giảm nghèo tiếp tục đạt kết quả rõ rệt, đặc biệt ở khu vực đồng bào dân tộc thiểu số và các huyện nghèo.

Nhà nước cũng đặc biệt quan tâm đến việc bảo đảm quyền của các nhóm yếu thế như trẻ em, phụ nữ, người khuyết tật, người cao tuổi. Tỷ lệ trẻ em đến trường và hoàn thành chương trình tiểu học đạt trên 98%, tỷ lệ đại biểu nữ

Quốc hội khóa XV đạt 30,26% - mức cao nhất từ trước đến nay.

Người khuyết tật, người cao tuổi và đồng bào dân tộc thiểu số được hưởng nhiều chính sách hỗ trợ y tế, giáo dục, việc làm và phát triển sinh kế, góp phần bảo đảm sự công bằng và tiến bộ xã hội.

Bên cạnh những nỗ lực trong nước, Việt Nam cũng tích cực tham gia các công ước quốc tế về quyền con người, giữ vai trò thành viên Hội đồng Nhân quyền Liên hợp quốc trong hai nhiệm kỳ 2014-2016 và 2023-2025. Qua đó, Việt Nam không chỉ khẳng định cam kết mạnh mẽ đối với quyền con người, mà còn đóng góp trách nhiệm vào nỗ lực chung của cộng đồng quốc tế trong thúc đẩy giá trị phổ quát về tự do, bình đẳng và phẩm giá con người.

Cách mạng Tháng Tám năm 1945 là một mốc son chói lọi trong lịch sử hiện đại Việt Nam, khi lần đầu tiên quyền con người, quyền dân tộc và phẩm giá con người được khẳng định trọn vẹn trong một quốc gia độc lập.

80 năm sau, tinh thần vì con người ấy vẫn là nền tảng cho mọi chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước.

Tiếp nối lịch sử, Việt Nam luôn kiên định con đường phát triển vì con người, vì hạnh phúc của nhân dân, vì một xã hội dân chủ, công bằng, văn minh và tiến bộ.

Theo TTXVN